

ЙОСИФ ГАНІНЧАК

Відомий український правник народився 1875 р. у повітовому містечку Живець Краківського воєводства у сім'ї залізничного урядовця. Тут він провів дитячі роки. Коли Йосифові прийшов час йти до школи, батько перевівся на нижчу посаду до Львова, щоб мати змогу виховувати своїх дітей (мав ще двох молодших синів) в українському середовищі. Йосиф навчався в Академічній гімназії, яку закінчив у 1892 р., належав до найкращих учнів. Після завершення навчання вступив до Львівського університету на правничий факультет. Брав активну участь у студентських товариствах “Ватра”, “Академічному братстві”, що згодом об'єдналися в “Академічну Громаду”. Був членом Головного віділу товариства “Просвіта”.

У 1896 р. закінчив правничі студії й почав судову практику. У 1900 р. Й. Ганінчак став суддею у Дрогобичі. Працюючи в суді, Й. Ганінчак водночас був діяльним у громадсько-політичному житті: їздив по селах з різними відчитами і викладами, був членом віділу української бурси, влаштовував українські свята. Під час виборів до Галицького сейму 1907 р. вживав всіх заходів до консолідації українських сил у повіті.

Професіоналізм і культура поведінки правника привернули увагу вищого керівництва. У 1907 р. Й. Ганінчака призначено заступником державного прокурора в Станиславові (випередивши таким чином навіть старших рангом, але менш кваліфікованих урядовців). На новій посаді він змушений був триматися осторонь політичного життя, але неодноразово в різних політичних карних справах умів прислужитися справі захисту українців.

У 1912 р. Українській парламентарній репрезентації вдалося виклопотати перед австрійськими властями посаду українського представника у Генеральній прокуратурі при Найвищому судовому трибуналі у Відні, яку й зайняв Й. Ганінчак. Сумлінно виконуючи свої обов'язки, заслужив загальне признання і повагу не лише серед українців, але й серед представників інших народів.

1918 р. Й. Ганінчака призначено першим прокурором при Генеральній прокуратурі. Однак після розпаду Австро-Угорщини його, як і інших урядовців не німецької національності, звільнено з державної служби. Уряд ЗУНР призначив Й. Ганінчака головним ліквідатором для колишнього Міністерства війни, де йшла найбільша і найважча робота, відбувалися часті, довготривалі й дискусійні засідання колегії представників новостворених держав. У ліквідаційній комісії працював до літа 1920 року.

При організації екзильного уряду Диктатор Є. Петрушевич розпорядком від 1 серпня призначив “колишнього прокурора при Генеральній Прокуратурі у Відні Йосифа Ганінчака, заступника Західно-Української Народної Республіки в колегії повновласників для ліквідації Міністерства війни, – уповноваженим для справ, входячих в круг компетенції колишніх державних секретарів внутрішніх справ, судівництва, просвіти і віросповідань, рільництва, пошт і телеграфів, шляхів і публічних робіт”. У колегії уповноважених Й. Ганінчак сміливо і відверто висловлював свої погляди; старався тримати порядок в організації урядового діловодства, чіткий та дієвий контроль державних фінансів.

Через певні непорозуміння влітку 1921 р. Й. Ганінчак був звільнений з посади уповноваженого. Йому доручено очолити українську кодифікаційну комісію, до утворення якої він доклав чимало праці. Комісія розпочала роботу згідно з розпорядком Диктатора від 30 серпня 1920 р. Її завданнями були: 1) систематизація законів і розпорядків, виданих ЗУНР за часів української влади; 2) аналіз законів і розпорядків під час окупації Східної Галичини Польщею; 3) вивчення змін устрою держави, законодавства, адміністрації та організації урядів новостворених держав – Чехії, Німеччини, Австрії, Югославії; 4) план утворення адміністрації на території Східної Галичини.

Під керівництвом Й. Ганінчака кодифікаційна комісія опрацювала проєкт законів про амністію, про організацію судів, підготувала розпорядження, що мали вступити в силу відразу після перебрання влади.

Помер Й. Ганінчак раптово 6 червня 1922 р. у Відні. “Через передчасну наглу смерть Й. Ганінчака, – писав “Громадський Вістник”, – понесла наша суспільність нову, болючу втрату. Не

стало робітника щирого правового, здібного і працювитого, обдарованого визначним організаторським талантом, яких серед нас так мало, а яких так потребуємо”.

Література: Громадський Вістник. – Львів, 1922. – 16 черв.; Енциклопедія українознавства. Т. 1. – Львів, 1993; Західно-Українська Народна Республіка. Документи і матеріали в 5-ти томах. Т. 2. – Івано-Франківськ, 2003.

Іван Патер